

Ријеч Пиве

Плужине, година III, број 15/16, март/април 2018. Бесплатан примјерак

Успјешан старт туристичке
сезоне - Рафтери на Тари
Фото: Парк природе "Пива"

ИНТЕРВЈУ: ОЛГИЦА ГЛОМАЗИЋ, СЕКРЕТАР СЕКРЕТАРИЈАТА
ЗА ФИНАНСИЈЕ, ЕКОНОМИЈУ И ЛОКАЛНЕ ЈАВНЕ ПРИХОДЕ

Трошимо домаћински

СТРАНЕ 6 - 8

СЈЕЋАЊЕ
За неке ране
нема лијека

СТРАНЕ 16 - 19

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ
Изборна листа

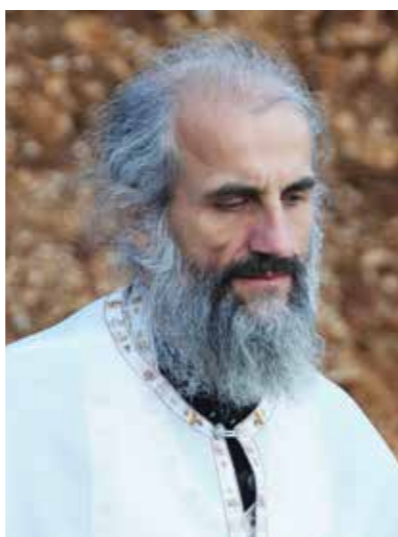
СТРАНА 9

СПОРТ
Општина не
штеди за младе

СТРАНЕ 20 - 21

Осмишљен богат програм

СТРАНЕ 22 - 23

Народ у Пиви је интелигентан и морално здрав

СТРАНЕ 10 - 11

Натпис Вуксана Радојева у Љуботином кланцу

СТРАНЕ 12 - 13

Потоп Пива, Царев мост... Има ли моста до неба

СТРАНЕ 14 - 15

УМЈЕСТО УВОДНИКА

РАСТ ТУРИЗМА БИЋЕ СВЕ ВЕЋИ

На дан планете Земље 22.април 2015. године проглашен је први парк природе у Црној Гори. Парк природе „Пива“ се простире на 32000 хектара и заузима 39 посто територије општине Плуџине, односно три посто територије Црне Горе. Природне вриједности: ледничка језера- Стабанска и Трновачко, планински масиви Биоч, Маглић, Вољујак, површ Пивске планине, ријеке Пива и Тара са својим кањоним и дјелом басена Пивског језера завриједили су пажњу заштите државе.

У Парку постоји више од 1.500 врста биљака, од којих су многе ријетке и угрожене врсте, затим више од 2.000 врста гљива, као бројни и добро очувани шумски комплекси. Богата флора овог краја потврђује здрави природни амбијент. Велики број јединки фауне животињског и птичијег свијета употпуњује амбијент Парка. Посебног су значаја станишта мрког медвједа, тетријеба глухана и сурог орла. У ледничким језерима можемо наћи представнике карактеристичних ендемских врста: тритоне и мрмољке.

Подручје Пиве је, сигурни смо, једно од еколошких најчистијих дјелова Црне Горе

Поред заштите простора и праћења флоре и фауне унутар Парка једна од основних активности управљача заштићеног простора јесте промоција туристичких вриједности, али и одрживо коришћење простора и развој туризма. Парка природе „Пива“ и општина Плуџине, били су увијек примамљиви за љубитеље природе и туристе који инсистирају на активном одмору. Ефекат оснивања Парка манифестовао се већ у првој години на број посјета

Пише: Слободан Делић,
директор Парка
природе „Пива“

у читавој општини. Након највише забиљежених 28.000 посјета на рафтингу у 2015. години, 2016. регистровани смо готово 40.000 посјета. У 2017. уз добру промоцију настављен је тренд раста посјета, па је у том период забиљежено више од 46.000 гостију.

Од оснивања Парка настојали смо да унаприједимо инфраструктуру која је неопходна за одрживо коришћење простора, развој и унапређење туристичке понуде. Проширили смо и асфалтирали пут Бориовача-Брштановица у дужини од седам километара и тако обезбједили свим учесницима рафтинга сигуран, брз и удобан превоз до полазишта за рафтинг. Извршили смо маркацију и обиљежавање више од 50 километара пјешачких, планинарских и бициклических стаза, поставили смо више од 15 табли које садрже основне податке о туристичкој понуди општине, извршили смо оправку и реконструкцију четири видиковца и уредили простор у њиховој непосредној близини. Уз унапређење инфраструктуре, континуирано

смо се бавили медијском промоцијом туристичких вриједности и потенцијала простора Плуџина. У том дијелу поред учешћа у ТВ и радио емисијама, унаприједили смо сајт и налоге на друштвеним мрежама који из дана у дан биљеже раст посјета. Поред медијске презентације, током 2017. године унаприједили смо и манифестациону понуду, одржавањем низа концерата на амфитеатру у Плуџинама, гдје су гостовала позната музичка имена. Уз добре утиске са прошлогodiшњих манифестација, и током 2018 и убудуће ћемо наставити са организацијом истих.

Узимајући у обзир тренутне показатеље и тренд раста броја посјета туриста у нашој општини, евидентно је да развој туризма иде добрим и сигурним смјером. Поред свега наведеног неопходно је истаћи проблем хотела „Пива“, који већ годинама не ради. Рјешење овог проблема је суштински значајно са позиције коначног достизања туристичког развоја који Плуџине заслужују. У наредном периоду заједно са Општинском, инсистираћемо и покушати да пронађемо начин да власник Хотелска група „Будванска ривијера“ нађе модел за стављање у функцију овог хотела.

Раст и развој туризма на простору општине Плуџине, уз унапређење инфраструктуре у општинском центру, биће из године у годину већи, што ће дати простора за изградњу и отварање нових смјештајних капацитета и угоститељских објеката. Сигурни смо да ће Парк природе „Пива“ биљежити добре резултате који ће бити како на задовољство управљача тако и корисника заштићеног простора.

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће „Наша Пива“ д.о.о. Лист је подржан од Министарства културе.

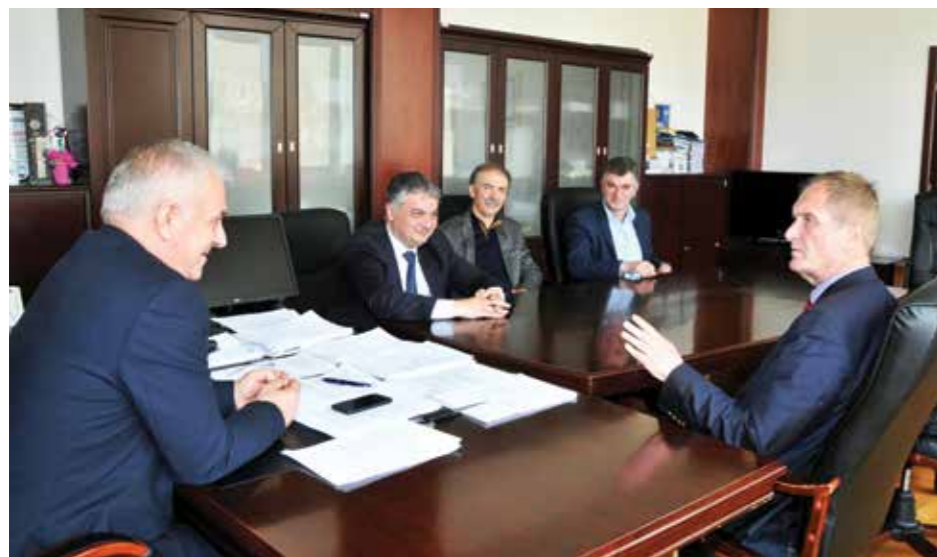
Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

КОМПАНИЈА М-ТЕЛ ЋЕ У ПЛУЖИНАМА
УЛОЖИТИ У ОПТИЧКУ ИНФРАСТРУКТУРУ

Инвестиција вриједна пола милиона еура

Општина Плужине више неће бити једина у Црној Гори до које још увијек нијесу стигле модерне технологије попут оптичке инфраструктуре. Компанија М-тел, у те сврхе уложиће око пола милиона еура.

– Прије двије године почели смо изградњу фиксне инфраструктуре у Црној Гори, и нудимо један потпуно нови квалитетан, фиксни интернет и телевизију врхунског квалитета. Општина Плужине нам је веома битна и у наредна два мјесеца интензивно ће се изводити радови како би ово подручје било покривено оптичким интернетом, рекао је крајем априла Владимир Лучић, извршни директор компаније М-тел у Црној Гори, након састанка са предсједником Општине Плужине Мијушком Бајагићем и амбасадором Србије у Црној Гори Зораном Бингулцем.

Предсједник Бајагић је нагласио да ће М-тел за два мјесеца завршити оно што држава у Плужинама није свих

претходних година. Пивљани немају добар интернет, а ни ТВ сигнал за који још увијек користе „сателитске тањире“.

–Ми смо једина општина у Црној Гори која није имала оптику. Инвестиција М-тел-а неће бити само овдје у центру Плужина, већ се очекује да оптичком инфраструктуром буде покривена цјелокупна општина. То је за нас веома важно ради развоја туризма који је овом крају стратешка грана-истакао је Бајагић.

Лучић је казао да планирају завршити радова до краја јуна, а Пивљани, у насељу и у околним селима, добиће квалитетан интернет и телевизијску слику, што досад није био случај.

–Као друштвено одговорна компанија предсједника Бајагића смо обавијестили да ћемо сигурно са неким годишњим буџетом од пет хиљада еура помоћи реализацију неког пројекта, по избору општине, у Плужинама или да то буде неки вид донације – најавио је Лучић.

НАЈДУЖИ ЗИП ЛАЈН У ЦРНОЈ ГОРИ

Лет изнад прекрасне природе

У Плужинама је отворен први, а у Црној Гори најдужи Зип лајн који послује у оквиру гостионице "Еко Пива" која поседује модерно опремљени ресторан са 140 мјеста са изврсним домаћим специјалитетима и десет соба које су луксузно опремљене које карактерисе врхунска удобност, као и паркинг простором који је погодан за аутомобиле, аутобусе, камп приколице, а који је под видео надзором 24 часа.

Ако сте икада сањали лет кроз прекрасну природу, док се испод вас налази смарадно-зелена вода Пивског језера, највећег резервоара питке воде на Балкану, онда је Зип Лине јединствена прилика за вас.

Адреналински доживљај зип -

лајна у Плужинама креће од Гостионице "Еко-Пива", иде преко далеко познатог Пивског језера, а затим повратном сајлом стижете испред моста на Пивском језеру. Дужина зип лајна је 1.400 метара што представља највећи зип лајн у Црној Гори.

Слобода, осјећај контроле, самопоуздања оно је што вас може преплавити када тијелом парате ваздух и испод вас гледате природне љепоте и језеро и идете у сусрет познатом мосту на Пивском језеру.

Ова адреналинска атракција је прије свега свега потпуно безбједна, а при том и веома популарна у свијету и привлачи велики број туриста и авантуриста.

То је осјећај који се не може описати, а мора се доживјети!

• Општина Плужине једина је у Црној Гори која има стабилне финансије и нема дуговања. Како то објашњавају?

Не бих рекла једина, али сигурно једна од малобројних. Једноставно је. Одговорно и рационално се троши, домаћински. Онолико колико се има, без непотребних издатака и увијек у складу са планираним Буџетом. Што се тиче наплате јавних прихода, трудимо се да реализујемо планирано, па нам је проценат реализације око 90%. Од 7 општина које не добијају средства из Егалитационог фонда, једина смо сјеверна општина која не добија ова средства што сматрамо неправедним и то увијек истичемо. Наиме, овај фонд стимулише по нашем мишљењу, оне који имају слабију реализацију прихода од планираних, дакле, стимулише нерад. Егалитациони фонд се користи као инструмент финансијског изравњања, односно прерасподјеле прихода и расхода између државе и локалних самоуправа, који се користи како би се Црна Гора учинила равномјерније развијеном, а нама су итекако потребна средства за развој Општине а не само за основне потребе. Развој је услов за задржавање одлива становништва, који је највећи проблем ове Општине.

• У складу са овлашћењем Општине реализовани су велики инфраструктурни пројекти. Како тумачите досадашње инвестиције и шта сматрате за приоритете у будућем периоду?

У претходне три године, Општина је из скромног Буџета наставила да издваја за асфалтирање, поправку и одржавање локалних путева, сматрајући да је то неопходан услов за живот својих житеља. Рецимо, према селу Стубица, припремљена је за асфалтирање и асфалтирана дионица пута у дужини од 1,1 км, кроз село Доњи Ковачи у дужини од 1 км, извршена замјена оштећеног асфалта на дионици пута Смријечно-Муратовица и Смријечно - Столац површине 1300м², припремљена за асфалтирање и асфалтирана дионица пута Шћепан Поље

ИНТЕРВЈУ: ОЛГИЦА ГЛОМАЗИЋ, СЕКРЕТАР СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА ФИНАНСИЈЕ, ЕКОНОМИЈУ И ЛОКАЛНЕ ЈАВНЕ ПРИХОДЕ

ТРОШИМО ДОМАЋИНСКИ

Брштановица у дужини од 2 км, према селу Горњи Ковачи у дужини од 1,5 км, асфалтиран путни правац Бориковача – Брштановица у дужини од 3,7 км, санирано је клизиште на дионици локалног пута Стабна – Равно, а у току су радови на изградњи саобраћајнице у насељу изнад зграде „Солидарности“, наставак Улице „Марка Кулића“.

Такође у насељу је изграђена трансформаторска станица „Плужине нова“ 10/0,4 кВ, 630 кВа, са два прикључна 10кВ вода и уклапањем у НН мрежу, за напајање нове пословне стамбене зграде и извршени радови на изградњи прикључног водовода за исти објекат; реконструисан је дио главног водовода у Улици „Лазара Сочице“; уређени су прилази стамбеним зградама у насељу; извршена је санација и уређење простора игралишта у насељу Плужине; сани-

ран Спомен дом у селу Борковићи; у току су радови на изградњи потпорног зида и уређењу терена око пословне стамбене зграде.

Инвестира се према приоритетима који се утврђују на Скупштини и досадашње инвестиције су се показале оправданим. И даље ће се посвећивати пажња потребама на сеоском подручју и инвестирати у путеве, водоснабдијевање и друго.

• Лице Плужина знатно је измијењено последњих година. Шта је по вашем мишљењу приоритетно да се уради у главном градском насељу и одакле ће бити обезбијеђен новац?

Да Плужине љепше изгледају из године у годину, не може нико да не примијети, посебно они који туда пролазе или намјерно дођу у посје-

ту. У будућем периоду ће се наставити са инвестицијама које ће пратити реализацију обавеза ЕПЦГ према Општини: уређење насеља на локацији „Плужинско брдо“ са повезивањем на будућу кружну саобраћајницу, израда спортских терена са атлетском стазом у башти, уређење простора на уласку у насеље изнад зграда А1-А4, уређење трга испред зграде Општине и друго, а новац се обезбјеђује из Буџета.

• Опозиција у Скупштини општине Плужине оптужила вас је да је овогодишњи буџет прилагођен изборима. Како то коментаришете?

То наравно није тачно, већ смо то и коментарисали одмах по њиховој изјави. Буџет је планиран на уобичајен начин, рационално и оствариво. Њихова тврдња нема основа, поготову што није ни аргументована.

• Колико је Општина учествовала у социјалној политици, помагању спортских активности, стипендирању и школовању младих Пивљана?

Свјесни смо услова у којима људи живе, не само у Плужинама. Колико је то могуће, пружа се подршка онима у стању социјалне потребе кроз разне видове помоћи: за лијечење, школовање, учествује у надокнади штете на сточном фонду, помаже у

УЛАГАЊЕ У КУЛТУРУ

Колико новца из буџета је ранијих година усмјерено у културу?

Општина је оснивач ЈУ Центра за културу који је задужен за културне активности у Општини и за његово функционисање у претходне три године је пренесено 356.793,90 еура. Поред тога, из Буџета је у културу у претходне три године усмјерено 45.845,02 еура. Финансијски су подржан снимања и репродукције разних емисија, репортажа, одржавање VIII Бедем феста на платоу љетње позорнице у Плужинама, одржавање концерата, издавање часописа, књига, спонзорисана је сликарска колонија, организовање изложбе слика, организовање музичког програма за Дан Општине, рестаурирани су споменици културе, потпомогнуто одржавање манифестације „Parti bus“ и још много тога.

превазилажењу тешке материјалне ситуације...

У складу са Одлуком о једнократној социјалној помоћи којом се утврђује право, начини и услови за добијање помоћи лица у тешкој материјалној ситуацији, сваке године се издвоје значајна финансијска средства. Тако је у 2017. години додијелено 49.915 еура једнократне помоћи, на основу поднешених захтјева.

Помоћ физичким лицима лошег материјалног стања, за лијечење, школовање и побољшање материјалне ситуације такође се додијељује из текуће резерве, на основу Правилника. Из текуће резерве, у 2017. години за помоћ је издвојено 37.832 еура.

Децембра 2015. године, донешена је Одлука о рјешавању стамбених потреба по основу права на социјално становање којом се уређује право на социјално становање, прописују се услови, начин, средства, критеријуми, органи и поступак за рјешавање стамбених потреба лица по основу права на социјално становање и друга питања која су од значаја за социјално становање у складу са законом и локалним програмом. На-

кон спроведеног поступка расподјеле, подијељено је 16 станова лицима која су стекла право по овом основу.

Препознат је потенцијал младих Плужина за бављење спортом, а поред тога, корист коју спорт чини за здравље младих је довољан разлог да се у њега улаже.

Посебно смо имали у виду то да мале средине немају много забаве за младе, па сматрамо да је боље да се баве спортом, него да своје слободно вријеме проводе у кафићима или на улици. Средства уложена у спорт су вишеструко корисна, па се у том циљу оправдано у њега улаже у значајном износу из године у годину. Само у 2017. години, финансијска подршка спорту је износила 76.292 €.

Постоји дугогодишња пракса Општине да на основу конкурса додијељује стипендије редовним студентима.

Рецимо, 2017. године је стипендирано 15 студената са износом од 80 еура мјесечно зашто је утрошено 14.560 еура. Помоћ студентима се додијељује и за набавку стручне литературе, учешће на стручним екскурзијама и др.

Није изостала ни помоћ родитељима за набавку школских уџбеника за основце. Почело се са набавком уџбеника и школских торби за прваке, а последњих година се купују уџбеници за све ученике основне школе на територији Општине.

Поменула бих и значајно учешће Општине у финансирању екскурзија матураната средњих школа, полуматурантских екскурзија, излета, прослава матуре и полуматуре, награда најбољим ђацима које прогласи школа, као и помоћи при одласку на разна такмичења.

• Да ли сте, имајући у виду структуру становништва у Пиви, помогли најстаријој популацији?

Трудили смо се да разумијемо и не запоставимо најстарију популацију, па смо задњих година у складу са могућностима издвојили 16 500 € за финансирање пројекта „Интегрисана услуга кућне његе старих лица“ који је спроводио мобилни тим у организацији НВО-а „Евива Пива“, што ће и убудуће бити наша пракса.

ЗБИРНА ИЗБОРНА ЛИСТА ЗА ИЗБОР ОДБОРНИКА У СКУПШТИНИ ОПШТИНЕ ПЛУЖИНЕ ЗА ИЗБОРЕ КОЈИ СУ ЗАКАЗАНИ ЗА 20. МАЈ 2018.

1. СОЦИЈАЛДЕМОКРАТЕ – ИВАН БРАЈОВИЋ – ДОСЉЕДНО ЗА ПЛУЖИНЕ

1. Миодраг Бакрач	9. Миљана Митрић	17. Љубинка Додеровић
2. Лазар Осмајић	10. Новак Васовић	18. Сенка Васовић
3. Ленка Ђикановић	11. Славиша Јокановић	19. Станиславка Ђикановић
4. Славко Додеровић	12. Ковиљка Благојевић	20. Витомирка Бакрач
5. Жељко Мандић	13. Милић Бошњак	21. Миодраг Кулић
6. Милица Бакрач	14. Иван Бакрач	22. Здравко Бакрач
7. Владо Гутовић	15. Радмила Лубурић	23. Даринка Кулић
8. Милан Ђикановић	16. Ђоко Митрић	

2. ДЕМОКРАТСКИ ФРОНТ - НОВА СРПСКА ДЕМОКРАТИЈА-ЈУГОСЛОВЕНСКА КОМУНИСТИЧКА ПАРТИЈА ЦРНЕ ГОРЕ- ДЕМОКРАТСКА НАРОДНА ПАРТИЈА

1. Зоран Благојевић	11. Чедомир Априновић	21. Саша Гломазић
2. Мирко Вуковић	12. Јовица Митрић	22. Наташа Аџић
3. Слађана Јововић	13. Мирјана Кецојевић	23. Радосав Радојичић
4. Владан Блечић	14. Станко Туфегџић	24. Јован Радовић
5. Никола Голубовић	15. Снежана Т.Јововић	25. Милојица Вуковић
6. Милош Ђаласан	16. Мирко Радовић	26. Јелена Дурутовић
7. Здравко Кнежевић	17. Љубица Јововић	27. Мијомир Тадић
8. Нина Аџић	18. Никола Тадић	28. Велимир Радовић
9. Дарко Гломазић	19. Нешко Говедарица	29. Драгана Благојевић
10. Ивона Симуновић	20. Вељко Тодоровић	30. Радомир Мандић

3. СНП – МИЈУШКО БАЈАГИЋ

1. Мијушко Бајагић	11. Радоје Гаговић	21. Милутин-Мишо Грубач
2. др.Раденко Дондић	12. Данијела Бакрач	22. Радош Јокановић
3. Слободан Делић	13. Вуксан Горановић	23. Жарко Бајагић
4. Славица Миличић	14. Рајко Лубурић	24. Милица Николић
5. Петар Митрић	15. Анђелко Шкиљевић	25. Сретен Туфегџић
6. Петар Ђаласан	16. Љубица Јововић	26. Ивана Кандић
7. Мирко Цицмил	17. Дарко Бојат	27. Соња Цицмил
8. Виолета Дондић	18. Крсто Тодоровић	28. Новица Аџић
9. Милош Кандић	19. Илија Априновић	29. Томаш-Миле Делић
10. Саша Априновић	20. Миланка Рабрен	30. Јана Пантовић

4. АЛЕКСА БЕЧИЋ – ДЕМОКРАТЕ – ПОБЈЕДА НЕ ПОДЈЕЛА – ДОЋИ КУЋИ, ЈЕР ИМАМО ПЛАН

1. Новица Гогић	11. Драган Гломазић	21. Будимка Ђаласан
2. Мирјана Аџић	12. Спасоје Лучић	22. Предраг Априновић
3. Никола Радојевић	13. Веселин Благојевић	23. Слободан Ђаласан
4. Слађана Аџић	14. Сузана Гутовић	24. Никола Николић
5. Видомир Кецојевић	15. Рајко Тадић	25. Анђела Ђођић
6. Никола Гломазић	16. Милорад Радовић	26. Василије Тодоровић
7. Драгана Лучић	17. Сузана Цицмил	27. Радосав Тијанић
8. Никола Туфегџић	18. Милојко Вуковић	28. Илија Гутовић
9. Бранимир Дубљевић	19. Милорад Гломазић	29. Раденко Тијанић
10. Чедомила Чавић	20. Драган Чавић	30. Маријана Недић

5. ЗА ДОБРО ГРАЂАНА ПЛУЖИНА! ПОБЈЕДНИЧКИ! ДПС

1. Љиљана Благојевић	11. Богић Лубурић	21. Слободан Благојевић
2. Даница Вуковић-Кривокапић	12. Светлана Огњеновић	22. Владимир Крунић
3. Љубица Аврамовић	13. Предраг Божовић	23. Јелена Бакрач
4. Јоле Никовић	14. Бранко Ружић	24. Мираш Гвозден
5. Веселин Бакрач	15. Босиљка Жарковић-Црногорац	25. Живана Аџић
6. Владо Шашовић	16. Обрен Баланџић	26. Добрило Павић
7. Саво Поповић	17. Жељко Кецојевић	27. Милан Варезић
8. Милена Дамјановић	18. Давид Делић	28. Јованка Сукновић
9. Владимир Шимун	19. Николина Кулић	29. Мироје Радовић
10. Јевто Априновић	20. Јелица Ђаласан	30. Драган Ружић

МЈЕРЕ ПРОТИВ РАСЕЉАВАЊА

Да ли Општина може помоћи смањењу расељавања становништва и којим мјерама?

- Многе наше активности су усмјерене на спрјечавање расељавања а односе се на:
- Доношење Одлуке децембра 2013. године, којом се даје право незапосленим породиљама које имају пребивалиште на територији општине Плужине, на накнаду у износу од 100 € мјесечно, до навршене двије године дјетета и до сада је ово право остварила 61 породиља а уложена средства износе 126.000 €;
- Доношење Одлуке јануара 2012. године о финансирању приправника по којој је ово право од тада стекло 65 лица ВСС која се налазе у евиденцији завода за запошљавање у Плужинама а у ову сврху је укупно издвојено 263.464 €.
- Кроз стипендирање редовних студената, о чему смо претходно говорили. Више од 12 година редовни студенти имају подршку Општине кроз додијелу стипендија, додијелу једнократних награда за остварени нпросјек већи од 8, додијелу једнократне помоћи у складу са критеријумима утврђеним Одлуком.
- У току су разговори са мљекарском „Ника“ из Никшића о организованом откупу млијка на откупним станицама на територији општине Плужине. У реализацији, Општина планира субвенционисање откупне цијене по литру од 3 до 4 цента, ради чега је у Буџету планирано 40.000 €.
- У ствари, све што Општина ради и педузима је у крајњем, усмјерено на задржавање становништва на овим просторима.

кодневном животу.

ИНТЕРВЈУ: ЈЕФТИМИЈЕ, ИГУМАН ПИВСКОГ МАНАСТИРА

Народ у Пиви је интелигентан и морално здрав

• *Колико сарађујете са локалном управом и како цијените њихове напоре да подигну храм у градском насељу и помогну обнову и градњу храмова у Пиви?*

Сарадња са локалном управом је више него коректна, чак и јединствена у односу на друге градове у Црној Гори. Манастир и црквена општина Плужине заједно са локалном управом спремају Светосавску академију, славу манастира Пива, славу манастира у Долима. Сматрам да је градња саборног храма у Плужинама плод једне дугогодишње сарадње Цркве и општине Плужине. Када се гради храм духовно се обнављају људи који га граде, а и наредне генерације које ће га посјећивати. Локација храма је одлична. Сама величина и изглед храма ће врло уљепшати и дати нови печат и достојанственост Плужинама. Да би се сазнало у каквом су духовном и моралном стању људи неког краја, довољно је обићи и видјети у каквом су стању њихове цркве и гробља. Обнова храмова по селима не зависи само од добронамјерности општинских органа већ и од рада свештеника и добре воље мјештана неког села.

• *Какво је Ваше мишљење о часопису „Ријеч Пиве“ у којем објављујемо фељтон о Пивском манастиру. Шта мислите како је часопис прихваћен од грађана с обзиром на то да дио тиража остављамо у манастиру?*

Свиђа ми се што је часопис штампан ћирилицом. То кажем не само из традиционалних и родољубивих разлога него што је ћирилица изворније наше писмо од латинице. У питању су и естетски разлози. Наши, а и неки страни признати лингвисти тврде да је ћирилица шира, прегледнија и пријатнија за очи од других писама. Часопис није претенциозан. Није партијски и идеолошки обојен. Из тих разлога и већина текстова има здраву емоцију. Такође има и добрих фотографија које привлаче пажњу савременог читаоца. Часописе које добијемо брзо подијелимо и људи их радо читају.

• *Како оцјењујете садашње стање манастира Пива, с обзиром да је ријеч о светињи која је уз огрмоне напоре пресељена са првобитне локације и наново саграђена у истовјетном облику који је био прије пресељења?*

Заиста је, како кажете, ријеч о огромном напору кад се говори о пресељењу манастира са првобитне локације на садашњу. Можемо без патетике рећи да се ради о свјетском подухвату. Подсећамо читаоце да је ово трећи манастир у свијету који је премјештан са фрескама. Прије нашег манастира Пива премјештани су са фрескама један хришћански и један пагански храм, у делти Нила у Египту, на другу локацију такође због изградње хидроцентрале. Кад је

наш манастир коначно премјештен, 1982.г. ,у њему је све до 2006.г. био игуман јеромонах Стефан Калик, поријеклом из Далмације. У тим тешким временима, кад није било туриста и кад је било врло мало вјерника, овај врли монах је одржавао ову пивску светињу од свог труда и рада, тј. од пољопривреде и сточарства. Његов наследник, а мој претходник, игуман Никифор Миловић много је урадио у грађевинском смислу за овај манастир. Урађена је дренажа и врло квалитетна хидроизолација. Обновљен је и фугован зид порте. Конак је покривен лимом и изнутра реновиран. Асфалтиран је прилаз манастиру и урађен паркинг. Садашње стање је задовољавајуће али се сваке године мора понешто дорадити и заштитити као што то раде и сви домаћини који

одржавају своје куће и имања.

• *Приликом нашег ранијег сусрета рекли сте да све више вјерника обилази манастир. Да ли можете саопштити колико је људи прошле године посјетило манастир и да ли међу њима има вјерника других конфесија?*

Прошле године манастир Пива је имао између 15 и 20.000 посјетилаца. Дјелује убједљиво да у Црној Гори, стране туристе, највише привлачи очувана природа и манастири. Западни свијет може се похвалити великим урбаним, срећеним градовима, монументалним грађевинама, технологијом и електроником као својом културом. Архитектура, умјетност фресака и икона, црквено појање у

православљу за њих је скоро потпуно непознато и предмет је дивљења. Многи од туриста говоре да у манастиру осјећају необичан мир. Благодат и мир су оно најважније што манастири посједују.

• *Каква је Ваша сарадња са локалним становништвом?*

У бившој Југославији највише је у Црној Гори била прогањана и запостављена вјера. Цркве су биле запуштене и у многим је затварана стока. Комшије, пријатељи, кумови, пријављивали су један другог властима везано за крштење или славење славе. Већина свештеника је у II свјетском рату побијена, а у социјализму их је било мало и недовољно. Само су понеке баке чувале кандило вјере да се потпуно не угаси.

Над овим чињеницама треба да се сви замислимо и да схватимо да смо зло чинили један другоме и сами себи. Након велике духовне глади, деведесетих година прошлог вијека, народ је почео да масовно иде у Цркву из различитих мотива. Задњих петнаест година вјера се постепено буди и највише је усвајају млади што је добро и охрабрујуће. У овим тешким временима отуђености и моралног посрнућа уопште у свијету, наш народ је још увијек очуван. Народ у Пиви је врло одарен, интелигентан и морално здрав. Посебно је очувано поштовање према овој пивској светињи. На нама свештеницима је да што више радимо и будемо са народом да би схватили и доживјели православље не само као обичај и традицију него као нови живот, дубоки смисао и темељ у сва-

Пише
Горан Ж.
Комар

Натпис Вуксана Радојева у Љуботином кланцу

Када се од пивског села Стубица крене ка западу, у смјеру крупног источног планинског чворишта високохерцеговачког карста, уз црногорску границу представљеног Волујаком, најприје се изађе на плато Брштемца. Овдје су од давнина смјештени љетни станови житеља Стубице, а у новија времена и села Јасена које је раније изгонило на Латично. На западној страни предио је затворен кршевитим гребеном Орловца. Овдје постоји жива грађена вода „Марушица“, а раније и Брштемачка локва која је пропала. На овом платоу лежи старо гробље које би могло припадати 16-18. вијеку. Сјеверније се уздиже Влашка продо и високи гребен преко кога води пут ка Волујаку и Љуботином кланцу у чијем дну се налази опширни ћирилички натпис који овдје објављујем. Натпис је уклесан старим ћириличким писмом на српском језику.

Мој драгоцјени казивач и водич био је Зело Симуновић, одлични познавалац не само свог ужег зачијаја, већ и читаве ове планинске регије.

Са планинског гребена који импонује пашњачким површинама (раније ораницама), седлима и понегдје оштрим остњцима кречњачких стијена, источније, терен се литичасто урушава у Мало и Велико Стабанско језеро која на нашем путу остају „на десну руку“. Источније од Великог Стабанског језера, крај извора Земуница (према Кручици), лежи некропола средњег вијека која спада у класични период „стећака“: 14-15. вијек. Оваква гробља посијана су по читавој Старој Херцеговини и Босни. Гробље код Земунице придружује се планинским гробљима Пиве насталим у средњем вијеку, какво су на пр. гробља на Борко-

вићима (Мраморје), платоу Боричја, Пишчу, Соко граду (Црквина). Сва ова гробља чувају примјерке стећака типа сандука.

Крећући се планинским гребеном који је и 1. маја ове године мјестично био покривен снијегом, могли смо посматрати и слушати извор Студенац који тече у Велико Стабанско језеро и још сјеверније језерце Мала Љубота које прелива преко свога јужног руба и нешто ниже пропада међу стијене. До Љуботиног кланца стиже се грађеним путем обезбјеђеним подзидама који серпентински силази ка подножју гребена-путем који је саградио Вуксан Радојев. У дну кланца и његовом почетку, уз лијеву страну пута, заштићена веома крупним стијенама које су се у прошлости обрушиле са гребена, лежи стијена са ћириличким натписом. На овом предјелу који представља активно точило и данас је интензивно обрушавање великих стијена.

Стијена је димензија: 1,40 x 1,20 м, а на њеној укошеној и неизглачаној површини усјечен је петоредни натпис који оухвата поље димензија: 1,22 x 0,60 м. Величина слова се креће од 3,5 до 13,5 цм.

Према мојим сазнањима натпис је први објавио М. Тијанић: „Брштемачки натпис“ у Библиографском вјеснику бр. 2, Цетиње, 1983, 199, а затим, Б. Шекуларца у књизи „Трагови прошлости Црне Горе“, Цетиње, 1994, 245. Ови аутори донијели су скице натписа и натпис нису тачно објавили, иако је М. Тијанић правилно прочитао натпис.

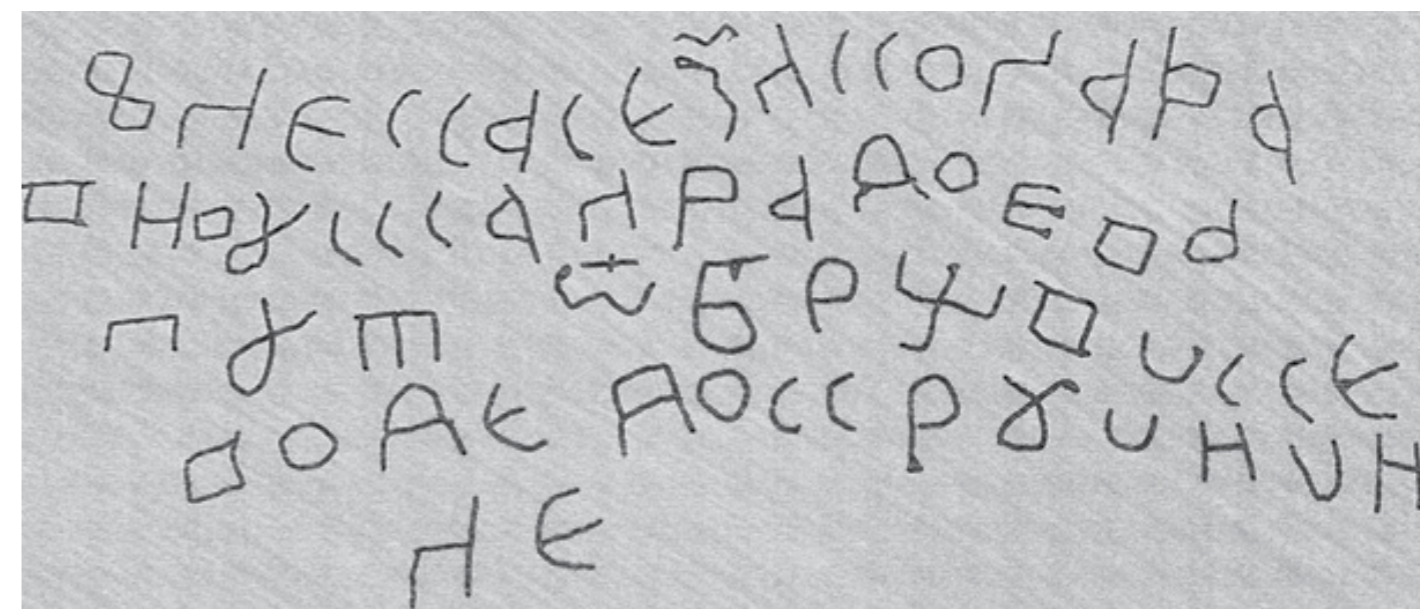
Натпис започиње симболичком инвокацијом у облику стилизованог Крста. Уважени претходници нису уочили трећи словни знак другог реда натписа: мало квадратно В у имену Вуксан, као и полуглас на завршетку другог реда. Аутор је у завршетку другог реда натписа детектовао непостојеће словне знаке.

слова натписа се јасно виде у цјелости, с тим што су нека „оплићала“ због процеса хемијског растакања. Ово је планински предио који је у дугим периодима под снијегом. Такође, не бих се сложио да тврдњом да је овдје присутна ријеч КАКО (како направи). Овдје једноставно стоји: КО на(п)рави. Валовита линија изнад слова З у првоме реду може заиста представљати титлу на крајње неуобичајеном мјесту, али може представљати и данас једва назначено слово А.

Б. Шекуларца је подсјетио на податак да је приликом пада Пиве под Турке 1465. године, град Соко предао кнез Радоје. Он вјерује да би градитељ пута Вуксан могао бити његов син. Натпис би могао припадати другој половини 15. или првој половини 16. вијека.

Натпис у Љуботином кланцу представља драгоцјен споменик средњовјековне прошлости Пиве. Говори и о високој култури личности која је изградила пут између драгоцјених извора воде. У дијелу ждријела гдје је пут изведен преко точила, обезбјеђен подзидама, он је захтијевао највећа напрезања његових градитеља. Коначно, зашто не истаћи, овај натпис свједочи напоре наших предака да живот човјека на оштром динарском кршу учини лакшим. Није, дакле, само османска или аустријска власт донијела градње путева. Изведен средствима онога времена (15. вијека) овај планински пут представљао је изузетан градитељски подухват.

ве. Слово ШТ такође није правилно детектовано, јер оно посједује кратки завијукат улијево на дну. Такође, не бих се сложио са тврдњом Б. Шекуларца да су поједина слова оштећена јер је плоча неравна. Сва

ПИШЕ: Коста Радовић

ПОТОП

Пива, Царев мост...

ИМА ЛИ МОСТА ДО НЕБА

Старе Плужине (или потоп-град) биле су наследник средњовјековног града Градац, који се био намјестио на стјеновитој коси изнад ријеке Врбнице која бјеше пребогата пастрмком и воденицама (млиновима) ступама, А око саме ријеке богата питомим лукама, врбацама, врло дугим у чијим хладовинама су

лети уживала дјеца после купања у вировима, нарочито у легендарном виру под Бентом (млинском президом који је саградио војвода Лазар Сочица у 19. вијеку) Баште су биле дио тог раја. Старе Плужине имале су и кратак, али поуздан мост, између Плужина (на десној обали) и Земуна (на лијевој) како су Староплужинци називали тај нови дио града.

Како је цеста, која је спајала овај градић са Никшићем и Фочом, била макадамска, врло лоша, одржавао се аутобуски саобраћај, стизале су новине, које су пензионери чекали као неког драгог госта. Тада сам био сарадник Политике, Вечерњих новости и Побједе, те су ме читаоци пресретали, коментаришући текстове, нарочито оне о геноциду у Пиви 1943. године, које су колективно читали у кућама.

Динамичност живота у граду оживљавали су спортисти из школе „Тодор Топаловић“ – утакмицама, али и јака рибарска друштва својим веселим скупштинама на разним мјестима и кањонима Горње Врбнице, Комарнице, Сушице.

Било је изузетно добрих рибара. За оне који су стизали из Никшића и разпињали шаторе на Растоцима на Саставцима, на извору Оку код Манастира Пива је била рај, нетакнути искон.

РИБАРИ

Запамтио сам чувене пивске рибаре који су могли за сат уловити пастрмке и липљена за дружину од 15

људи, па потом испећи улов на пространу жару и то напунити кајмаком, од чега је сва околина мирисала.

Сјећам се великих рибара са ријека: Рака Дубљевића, из Крушева, браће Радовића, са Миоче, Павла, Матије, Давида, Бранка са Сињца, Милосава и Јова Ђурашевића, Неђа Ландровића, Слоба Јуришевића. Као и једног младог калуђера, кога сам једном спасио да се не утопи. А са Пиве и Врбнице било је читаво рибарско јато риболоваца: браћа Вуковићи са Луке, из Старих Плужина Остоја Тадић, Теодор Благојевић, директор школе, професор, затим Данило Бошњак наставник, Панто Тадић, службеник. Са Крсца Богдановићи, Цицмили, Мићановићи...

Овдје су поменути само најпознатији, а у рибарском друштву „Бајо Пивљанина“ било је око 40. чланова.

У кањонима око ријека било је и добрих пчелара. Никола Благојевић, славни из Дубе. У истом селу било је још добрих пчелара, браћа Радовић, посебно Павле, у Крушеву Лучићи, Дубљевићи, код манастира Пива Јуришевићи, поп Ђурко Благојевић, на Луци Вуковићи, на Врбници Остоја Тадић...

Сада у мртвој језерској води у Пиви уопште нема липљена, изумро је. Имамо рибарско друштво „Бајо Пивљанин“, а Никшићани долазе ноћу и лове мрежама.

Међутим, рибе је све мање, у језеро је убачен клем који једе млађ пастрмке.

Пива више није рибарски рај. После потоп Пива је у сваком погледу кажњена, одгурнута од друштва и развоја.

ЦАРЕВ МОСТ, ГУВНО...

Написао сам толике књиге о Пиви, а сад тек видим један пропуст, није сам написао један попис древних најстаријих вриједности које су потопљене.

Неке ћемо сада записати: Царев мост, гдје је био, кад је срушен, Царева врата, на лијевој и десној обали Пиве. Царево гувно, Царичићи из Крушева. Гласници и крст, па ријечи: „Прође цар Константин...“

Још од дјетињства, с обзиром да сам рођен и одрастао на Миочи у непосредној близини ових мјеста

уознавао сам и откривао појединости, затим проучавао.

Није тешко запазити да је централна ријеч: цар! На стијени Гласници у кањону Комарнице, близу Саставака три ријеке, уклесано је „Прође цар Константин...“ Нажалост, тај дио стијене је потопљен као и сва друга поменута мјеста.

Царева врата, на лијевој и десној обали Пиве, то је пробој стијене ради пута. Нико не памти када је тај пробој урађен. У оно давно вријеме ко је такву наредбу изрекао-мора да је имао велику власт.

Царево гувно, изнад Саставака три ријеке –Сињца, Комарнице, Пиве

по коме се називало Царево гувно. Херцег такву титулу није имао.

Царев мост прије потоп налазио се низводно на Пиви два-три километра, између Талежа и Трнове луке. Талеж је од ријечи талог. Ту је био некада Царев мост, огромног распона, достојног неком великом савременом мосту. Његови остаци на објема обалама, двије куле, јасно су биле видљиве прије потоп, јер су биле узидане над земљом поред обала, а камени клесани блокови од срушеног моста видјели су се у буковима и токовима ријеке.

Такав мост није могао саградити неки локални феудалац. Саграђен је

Пивско око

испод високих стијена које се именују као Подстијење. Причало се да је један сељак са Горанска сањао да иде на Царево гувно, откопао и нашао пун казан златника. Сељак оде код војводе Лазара Сочице, исприча му сан, а војвода га изгрди, запријети му да то никоме не прича, Па сјутрадан са неким својим људима оде на то мјесто и заиста откопа казан златника.

ГРАД НОВИ

Ова легенда има везе са Царевим гувном. На Царевом гувну био је град у вријеме Херцега Стјепана у 14. вијеку прије турске окупације. Тај град се називао Нови и записан је у млетачким архивама као Херцегов посјед.

Ипак, остаје питање ко је био Цар

због трговачких каравана и војних похода великих размјера. Историја и археологија знају да је постојао такав пут од приморја до Пљеваља, па даље на исток.

У вријеме Херцегова града на ријечи Комарнице (14-15. вијек) постојао је и мост између Крушева и Миоче, од кога је прије потоп била сачувана једна кула која се ослањала на Раван, гдје је било велико српско средњовјековно гробље на десној миочкој обали, уз саму ријеку. Посљедњи мост близу саставака три ријеке, био је Калуђерски који је саградио калуђер Манастира Пиве, Прокопије Врачар, родом из села Безуја. На лијевој кули била је плоча са текстом о градитељству и „неимару Трипку Сорајићу“. Упркос мојим залагањима то драгоценост свједочанство је потопљено.

ПОТРЕСНО СЈЕЋАЊЕ КАТЕ БОЖОВИЋ (92) НА РАТНУ СТРАХОТУ У КОЈОЈ ЈЕ ОСТАЛА БЕЗ НАЈМИЛИЈИХ

За неке РАНЕ нема лијека

ДЕВЕДЕСЕТДВОГОДИШЊА КАТА БОЖОВИЋ ПРИСЈЕЋА СЕ ДРАМАТИЧНИХ ДОГАЂАЈА ИЗ ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА У КОЈЕМ СУ ПРЕЖИВЈЕЛЕ ОНА И СЕСТРА, А СТРАДАЛО ШЕСТ ЧЛАНОВА ЊЕНЕ ПОРОДИЦЕ. ПОТРЕСНО СВЈЕДОЧАНСТВО САЧУВАЛА ЈЕ У КЊИЗИ 'КАД НЕМАСМО ВИШЕ СРЕЂЕ'. ЧИТАОЦИМА ЛИСТА "РИЈЕЧ ПИВЕ" ПОРУЧУЈЕ ДА ЧУВАЈУ МИР И РАЗУМИЈУ ЈЕДНИ ДРУГЕ.

Ката Божовић, рођена Благојевић, живи у Никшићу окружена пажњом своје породице. Била је свједок трагичних ратних догађаја у пивском селу Буковцу 1943. године. Свега се сјећа иако је закорачила у десету деценију живота.

• Реците нам нешто о својој породици? Какво је било Ваше дјетињство?

Мој отац, Ђуро Благојевић, као двадесеттворогодишњи младић 1906. године запутио се из Буковца у Пиви у италијански град Палермо, а онда бродом у Америку. Тамо га је чекао ујак Милован Шекарић. Привржен породици одлучио је да се након шест година рада врати и од зарађеног новца помогне оцу Васу. Оженио се 1916. године мојом мајком Станом. Било нас је петоро дјеце. Најмлађа сестра Милијана рођена је крајем 1930. године. Била је оштра зима, велики је снијег био, није било пута... И Никшић је био далеко. Мајка се није могла учувати.

Ријеч Пиве

Марица Јованова 1959.

Ријеч Пиве

ИЗ ПРЕДГОВОРА КЊИГЕ “КАД НЕМАСМО ВИШЕ СРЕЋЕ”

Био је мјесец мај и трећа ратна година. Често су падале кише, а на врховима околних планина још се бијелио снијег. Упркос лошем времену народ у Буковцу, првом насељу Благојевица у Пиви, није посустајао. Навикнут на тежак зивот и невоље, радио је марљиво, понајвише око стоке, а и неке њиве биле су вец посијане. Требало је некако преживјети. Реквизиција се морала дати не само партизанској него и свакој другој војсци која дође у село или у сусједна села. Рату се још није назирао крај, а народ је живио у непрекидном страху и неизвјесности, и прижељкивао слободу.

У прољеће је још више ослабила. Умрла је, није јој било лијека. Прије мајчине смрти не памтим ништа. Сјећам се добро да сам у току лета сама обилазила мајчин гроб.

• Чег се ипак радо сјетите?

Топлине дома коју нам је пружао отац. Поштено је живио и нас дјецу подизао. Слушали смо га добро, водио је рачуна о нама и васпитавао нас како треба. Најстарија сестра Дуња удала се и имала је двоје дјеце. Рано је остала удовица. Брата Николу испратили смо у војску почетком 1939-те. Јединци су тада служили девет мјесеци, а њему је продужен војни рок јер је почео рат. Страхovali смо за његов живот. Својим доласком уочи Васкрса много нас је обрадовао. Тих година били смо најсрећнији. Сви здрави и одрасли. Из куће коју смо дијелили са стрицем Милованом прешли смо у велику кућу коју је отац купио заједно са имањем.

• По чему памтите ратне дане?

Сјећам се да су неки одрасли људи ишли у борбу. Гинуло се... Народ је живио у страху, али с надом да ће преживјети. Кад је наступила 1943. стигла нас је свака несрећа. Родитељи су били на муци како да сачувају породице. Неки су отишли у планине, а већи дио у Бријег. Ми који смо били у Бријегу, били смо изложени великом ризику.

Нашли су нас и рекли да нам неће ништа, наредили су да се вратимо у село. Нијесмо се смјели кретати, нити ићи једни код других.

Седмог јуна око десет сати наређено је одраслим мушкарцима да иду у команду. Онда је патрола купила

дјецу од три године навише. Пошли су да траже алат, лопате и крампе. Мајке, сестре и женска дјеца, без заштите и слободе, све су гледале својим очима и видјеле да се спрема зло. Мушкарце су повели недалеко од команде. Ту су их стријељали и пригрнули земљом.

Увече истог дана у нашу кућу ушла је патрола војника, наредили су да кренемо у команду. Морале смо поћи, моја сестра Бева и наша комшинка Загорка и ја. Држале смо се под руку. Нијесмо много одмакли од куће, а војници су се одједном нашли на неколико корака испред нас. Нешто су тајно разговарали. Тада у највећем незнању осјетила сам да је то прави тренутак за бјекство, рекла сам тихо Беви и Загорки: “Да бјежимо.” Бева се одмах тргнула и побјегла, а ја за њом и сама спремна за бјекство. Успјеле смо да претрчимо преко оближње влаке заједно, чула се пуцњава И галама. Густ мрак који је нагло падао раздвојио нас је, а и узео у своју заштиту. Ноћ смо провели у Осоју под Превијом, не знајући једна за другу. У расвит зоре 8. јуна наставила сам да бјежим ка плани-

Брат Никола

ни. Ишла сам куда ћу најприје стићи, средином поља у Заборју. У страху да ме не убију гледала сам да се ухватим шуме. Изашла сам у Перов До и погледала околу, није било никога живог. Тужно сам помислила: “Што сам онда и ја жива?” Продужила сам даље и стигла једног рођака који ми је рекао да је Бева прошла. Поново кроз шуму изашла сам у Међубрда

Породична гробница

КАТИНИ СТИХОВИ О БЈЕКСТВУ

Тешки дани, ноћи теже
Туга живо срце реже
Не пописмо ни кап воде
Планински нас ваздух спаси
Да се живот не угаси

између Пиве и Голије. Иза мјеста званог Струга угледала сам групу жена са дјецом и међу њима Беву. Њено уплакано лице за тренутак је засијало од среће, мислила је да нијесам жива. Од Струге смо наставиле да бјежимо према Голији. Ишле смо сатима... Нијесмо знале пут па смо у Голију стигле тек други дан.

Послије три дана вратиле смо се заједно у Буковац на згаришта да узалудно тражимо мајке, сестре и жене и женску дјецу. А за погинуле очеве, браћу и синове већ смо знале да су у Раздољу. Из наше куће од осморо страдало је шесторо: отац, брат јединац, двије сестре и двоје дјеце најстарије сестре. Страдали су ми и дјед, два стрица, два брата од стрица и преко двије стотине рођака Благојевића.

• Шта Вам је дало снагу да наставите даље? Како сте уопште у томе успјели?

Борба за живот је усађена у сваком човјеку. Тешко је било. Кукала сам, плакала, дан-ноћ. Имала сам сестру, она је чувала мене, а ја њу. Послије смо се удале и родила је дјецу. А за ране које сам тада задобила нема лијека.

• У позним годинама написали сте књигу “Кад немасмо више среће”, коме сте је посветили?

Посветила сам је нашим мученицима, како су настрадали на правди Бога. Да се њихова имена помињу и после мене. Да моја дјеца и сви они које то интересује знају шта се десило у Буковцу 1943. и кога смо и како изгубили.

• Како проводите вријеме?

Сад ми је најљепше. Гледам моју дјецу живу и здраву у слободној земљи и прижељкујем срећну будућност мојој унучади. Када сам сама обично нешто читам или се чујем са рођакама.

• Која је Ваша порука читаоцима листа “Ријеч Пиве”?

Да цијене слободу, чувају мир и разумију једни друге. Давно је речено: “Ни у злу се не понизи, ни у добру не узвиси!”

АНТОНИЈЕ БОШКОВИЋ

ОПШТИНА НЕ ШТЕДИ ЗА МЛАДЕ

Основна идеја локалне управе је да што већем броју младих људи омогућимо да се на организован начин баве спортом. Приоритет је стављен на масовност. Како би омогућили што боље услове, локална управа издваја значајна средства и контролише њихово трошење. Тако данас у Плужинама имамо регистрован Фудбалски клуб „Плужине“ у коме тренира преко шездесеторо дјеце, Клуб малог фудбала „Бајо Пивљанин“ који се такмичи у Првој футсал лиги Црне Горе и у чијем погону има двадесетак чланова. Новооснован је и Кошаркашки клуб „Пива – Баскет“ и броји више од четрдесет полазника. Око 25 дјечака и дјевојчица са успјехом бране боје Карате клуба „Пива“.

Фудбалски клуб „Плужине“ је најмасовнији екс ЈУ спортски колектив у Пиви, основан 2010. године. Са дјецом ради истакнути фудбалер

Пише:
Никола
Цицић

Свјетски асови

Велики број врхунских спортиста поријеклом је из овог краја. Поменућу неке од њих: прослављени кошаркаши Бојан Дубљевић и Богдан Богдановић, фудбалер Перица Огњеновић, каратиста Јоковић, рукометни тренер Драган Ацић, рукометаш Осмајић и многи други. Очекујемо и да од ових дјечака и дјевојчица који данас тренирају неко буде успјешан као и они.

Јово Међедовић. Учесници су разних такмичења и турнира у земљу и иностранству, а за наредни период смо планирали да се укључе у такмичењима у организацији ФСЦГ.

Најстарији клуб из Плужина је Клуб малог фудбала „Бајо Пивљанин“ основан 1994. године и од тада се такмичи у Футсал лиги. Овај Клуб се може похвалити и титулом првака Црне Горе освојеном 2010. године. Поред Прве футсал лиге учесници су на великом броју турнира у земљи и иностранству. „Бајо Пивљанин“ даје три репрезентативна играча и то Миливоја Дондића, Дарка Ђаласана и Митра Кандића.

Кошаркашки клуб „Пива – баскет“ за сада акценат ставља на рад са млађим категоријама, а планирамо и њих да укључимо у такмичења.

Карате клуб „Пива“ основан прошле године је под вођством бившег шампиона Европе Драгољуба Фа-

тића. Такмичари овог Клуба редовно наступају на такмичењима у организацији КСЦГ и на истим имају запажене резултате. Из КК „Пива“ имамо и три кадетска репрезентативца и то Далибор Шкиљевић, Сару Благојевић и Росу Ђаласан.

Локална управа издваја и дио средстава за функционисање школа и секција. Сваке године организује се Школа скијања, за почетнике. Издвојена су средства и купљено је 40 пари скија и мини ски лифт; Школа пливања гдје полазници 7 дана борава на црногорском приморју и имају обезбијеђен пансион, инструктора и превоз; Школа шаха коју води Миодраг Пријовић а исту похађа двадесетак полазника.

Спортисти из Плужина учесници су на Међуопштинским омладинским спортским играма (МОСИ) гдје представљају своју Општину. Такмичимо се у фудбалу, футсалу, карате и

Хала и аква парк

У претходном периоду издвојена су средства за реконструкцију градског стадиона малих спортова. Урађена је комплетна дренажа, промијењена трава, уређене трибине и на њих постављене столице и урађена расвјета што је дало потпуно нов изглед. Планирано је, и успостављени су контакти са надлежним Министарством, за израду пројектне документације за изградњу спортске хале, терена за велики фудбал и аква парка. Створићемо услове за организовано бављење рафтингом као спортом, кајакингом, једрењем и веслањем.

стоном тенису. Можемо се похвалити запаженим резултатима и освојеним медаљама.

Сваке године у сарадњи са Парком природе „Пива“ организује се поход на Пруташ, поход на Велики Вито и Дани бициклизма. Помажемо и највећим дијелом финансирамо организацију Меморијалног турнира „Бранко Бане Благојевић“ који се традиционално организује девети пут за Васкршње празнике. Турнир

у уличном баскету 3 на 3 је сваке године на већем нивоу и планирано је да за наредни период то буде један од најјачих турнира тог типа у Црној Гори. Централни спортски догађај у љетњем периоду је турнир у малом фудбалу који се ове године организује 50ти пут, а све поводом Дана Општине. Можемо са поносом истаћи да је то један од најорганизованијих и најквалитетнијих турнира у Црној Гори.

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ

ОСМИШЉЕН богат програм

Пише:
Миленко
Мишко
Мићановић,
директор
Центра за
културу

Куд "Пива"

У Центар за културу је својим годишњим програмом планирала низ активности у 2018 години. Најзначајнији су традиционални програми који се одржавају деценијама а то је „Пјесничка ријеч на извору Пиве“ који се одржавају 21. и 22. Јула, а 48. су по реду. Ово је најстарија манифестација на просторима бивше Југославије која успјешно функционише већ скоро пет деценија. Симпозијум је посвећен Мирославу Максимовићу из Београда, портрет пјесника Андрији Радуловићу из Подгорице, а ликовна изложба Миленка Жарковића, родом из Недајног, а живи у Београду. Са пјесником у поноћ и ове године ћемо се дружити са Матијом Бећковићем.

На Шћепан Пољу 25. августа се одржавају 21 пјеснички сусрети „Тара без граница“.

Светосавска академија одржана је 27. јануара.

Смотра рецитатора основних и средњих школа одржава се 23. маја, гдје ће побједници по категоријама стећи право на републичкој смотри рецитатора, која се одржава у Бијелом Пољу

Куд "Пива"

Центар за културу учествује 7 јуна заједно са Центром културе Жабљак на манифестацији „Дани планинског цвијећа, као и на манифестацији „Петровдански пјеснички вијенац“.

Центар је расписао два конкурса за младе пјеснике и то: „Спасоје Пајо Благојевић“ за пјеснике до 27 година живота и конкурс „Радуле Жељко Дамјановић“ за ученике основних и средњих школа. Током цијеле године у Центру гостују позоришне представе, позоришта из Црне Горе и Србије. Ове године је планирано осам, а до сада су одржане три представе.

Музичко-забавних програма је планирано девет, до сада су одржана два. Најуспјешнији наступ је био Бојане и Николе Пековића, побједника серијала „Ја имам таленат“ 2012. године. Љетња сцена ће бити богата програмима овог љета.

Редовно се одржавају књижевне вечери истакнутих пјесника и књижевника, као и промоције књига аутора из Пиве и шире.

Планиране су три изложбе сликара из Црне Горе, а у току љета на Шћепан Пољу одржаћемо колонију сликара из Фоче, Плужина и Никшића. У сарадњи са другим Центрима културе вршићемо размјену културних програма.

У склопу Центра дјелује градска библиотека са 12000 књига, легат Даре и Обрена Благојевића са око 4500 књига и легат Љуба Полесића са око 1500 књига. Библиотека је повезана са централном библиотеком Ђурађ Црнојевић и укључена је у систем ЦОБИСС.

У склопу Центра успјешно ради КУД „Пива“ које постоји 23 године. Његује изворни фолклор дурмиторског краја и постиже врло запажене

резултате на фестивалима широм бивших југословенских република и у иностранству. У Центру успјешно ради више секција и то: рецитаторска, фолклорна, карате и џудо.

Успјешно сарађујемо са многим установама културе из републике Српске, већим бројем из Србије, Црне Горе, манастиром Пива, манастиром Зграђе, митрополијом црногорско-приморском, са централном библиотеком „Ђурађ Црнојевић“ са Цетиња и др.

Сваке године у сарадњи са епархијом будимљанско-никшићком се 7. јуна организује помен жртвама фашистичког терора 1943. у Долима.

Центар за културу, заједно са Центром културе Требиње, Удружењем издавача и књижевника из Подгорице и Женском акцијом из Никшића учествује у пројекту прекограничне сарадње. У склопу тог пројекта, на Дому културе ће бити постављен велики пројектор, преко којег ће грађани моћи да прате разне програме и да се рекламирају разне активности из Пиве.

ПИВСКИ МАНАСТИР

Послије 13 година селидбе 26. септембра 1982. године директор Хидроелектране Пива Радован Бошњак предао је кључеве Манастира Пива митрополиту Црногорско-приморском Данилу Дајковићу.

Чудо пророка Јанићија се десило, вековима раније је рекао „Манастир ће бјежати од воде у брдо и убјежаће“. Манастир Пива кроз подухват свјетских размјера захваљујући тадашњим југословенским стручњацима премјештен је око три километра изнад првобитне локације и поново рођен у првобитном изгледу. Селидба је трајала 13 година колико и изградња (од 1573-1586. године).

(8) Скривено умјетничко благо

Премештањем манастира Пива учинило је да се свијет упозна и његово до сада скривено умјетничко благо. Данас манастир Пива посјетиоцима отвара своја врата од непроцењиве вриједности, сва урешена у слоновој кости, седефу и другим драгуљима.

Манастирска црква је тробродна базилика и интересантно је и помало неуобичајено, да црква нема ни торња ни куполе. Средњи брод је нешто виши у односу на два бочна. Олтарски простор је троделно разуђен, а апсиде ђаконикона и проскомидије су прилично истакнуте. Црква је зидана од сивих и ружичастих каменних блокова неједнаке величине слаганих у неправилне хоризонталне редове. При изградњи употребљени су, судећи по обради камена, и надгробна знамења — стећци. Фасада цркве је једноставна и осим плитких пиластара нема других украса.

У унутрашњост су ријетки прозори на зидовима наоса и централној апсиди лучног облика. Кров средњег брода је двосливни, док су нижи бочни бродови прекривени једносливним кровом. Црква је покривена бакром, а на апсидама ђа-

коникона и проскомидије задржан је клис којим је некада била прекривена цијела црква.

Колико спољашњост цркве била једноставна, толико је унутрашњост сложенија. Црква има три брода који су међусобно раздвојени ступцима и пиластрима. На њима почивају полуобличасти сводови. Под цркве је прекривен крупним каменим плочама са великим декоративним амвоном од двобојног камена.

РЕЛИКВИЈЕ И РУКОПИСИ

У манастиру Пива поред престо-них икона Богородице, Христа и Вазнесења Богородичиног чува се и мноштво светих и чудотворних реликвија, рукописа и светиња и чудотворне мошти: света рука краља Уроша Првог Немањића, у олтару дијелови моштију св. Григорија Богослова, св. Григорија Јерменског,

св. Свештеноченика Елевтерија, као и 11 дијелова моштију непознатих светитеља. Велики крст на иконостасу са иконама Богородице и Светог Јована Богослова израђен је 1605. године. Претпоставља се да је његова израда започела можда чак и раније него што је почело фрескописање наоса (1604—1605).

МАНАСТИРСКА РИЗНИЦА

Ризница манастира је једна од најбогатијих у Црној Гори и састоји се од драгоцених збирки старих рукописних књига и првих књига штампаних на Балкану (једини сачувани Псалтир из Ободске штампарије, фишектар пивског јунака Баја Пивљанина).

У манастирској ризници налазе се и четири много вриједна рукописа јеванђеља. Једно је писано 1501, друго 1584. године, треће 1626. године, док

се четвртм због оштећења не може утврдити вријеме писања. Поред тога, у манастиру се налазе и друге рукописане књиге. Има и већи број из каснијег времена, а и оних које су штампане на Цетињу, па и у Русији.

На многим од манастирских књига, налази се велики број драгоцених записа. Са њих се најбоље може сагледати прошлост Пиве и њеног Манастира, црквени људи и њихова путовања, подаци везани за писменост, просвјету и образовање црквених људи и околног становништва, страдања и обнављање Манастира, манастирски дародавци, његови посједи и његова имања, болести и епидемије које су харале пивским селима, буне и војевање на тим просторима, развој млинске и ваљачничке "индустрије" на ријеци Сињцу, као и много чега другог драгоценог из пивске прошлости.

Радмило Тадић

ДУРМИТОРЦИ У БЕОГРАДУ ОБИЉЕЖИЛИ ЛУБИЛЕЈ

Име које сеже у античко доба

Удружење Дурмитораца у Београду 14. априла обиљежило је 25 година постојања, уз богат културно-умјетнички програм. Бројним званицама обратио се редсједник Удружења Мирчета Јокановић, који је поздравио „представнике братских

завичајних удружења, драге госте, пријатеље Дурмитора и све поштоване Дурмиторке и Дурмиторце“.

–Различите су приче и легенде испричане о нашем родном крају, а све су везане за Дурмитор. Његово име сеже у античко доба. На келтском има значење „водена планина“, на латинском „уснула“ планина. Једно је сигурно, да му оба тумачења одговарају. Са својим „горским очима“, врелима и ријекама заслужује први назив. Некако усамљен окружен висоравнима и површима, овај други – латински.

Ми дурмиторци посебно волимо старогрчку легенду, по коме је Дурмитор други ослонац неба (послије Олимпа), што представља, војничким рјечником речено, резервно командно мјесто богова – рекао је Јокановић, додајући да је Дурмитор „пружао је уточиште онима који се боре за слободу, мјесто где су се војске одмарале и снагу за битку прикупљале“.

–Дурмитор и Дурмиторци у најљепшем значењу представљају јединство човјека и природе. Природна суровост и љепота планине, са једне стране, тјерала је Дурмиторце на непрекидну борбу за опстанак са природом и непријатељем, кога је било много кроз вјекова постојања. Поред предања, писане ријечи, ту су многа гробља и знамења као ниједи свједоци.Из те интеракције изродило се нешта што карактерише људе са тих простора. Посебно карактер. Међутим, антрополози кажу да се може издвојити и посебан тип човјека – Дурмиторца. Ово ћу препустити њима. Научили смо да се бранимо, да се боримо. Те наше навике, ген, понијели смо у „бијели свијет“ у потрази за бољим животом. На срећу, наша природна радозналост нас је повукла у борбу за знањем, па је наш завичај познат по томе што је изродио много значајних људи у свим областима људског живљења. Не желим поименично да набрајам, али је довољно напоменути да у просјеку по броју становника број научних звања је задивљујући – рекао је Јокановић.

ОСНОВАНО УОЧИ ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА, ОБНОВЉЕНО 1993.

Да би сачували везе и блискост са завичајем, далеке 1939. године формирано је Удружење Дурмитораца у Београду. Како су тада закон и обичаји налагали, усвојена су Правила која је одобрило Министарство унутрашњих послова марта 1940. године, која су, на срећу, сачувана до данас. Поред већ доказаних службеника и интелектуалаца укључивало је у свој састав и доста студената, младост која је са собом носила снажну енергију. Тада усвојени задаци могу скоро без дотеривања да важе и данас.

Нажалост, ратни вихор је угасио Краљевину Југославију, и наравно, са њом наше Удружење.

Након рата настаје вишедеценијска пауза. Тек на иницијативу оснивача формиран је иницијативни одбор, да би након вишемјесечног напорног рада одржана оснивачка скупштина Удружења Дурмитораца 16. априла 1993. године. Од тада, па до данас, удружење наставља са непрекидним радом.

Батрић је вјеровао у снагу људског духа

Батрић Бајовић је (1942 – 2016) био прави изданац из народа, омиљени учитељ међу пивским ђацима и њиховим родитељима. Један од најпознатијих учитеља у Црној Гори, публициста и писац, школован у немаштини и мукама, увијек досљедан себи и својим увјерењима на врлетним стазама живота. Рођење у Безују 1942. год. Учитељску школу завршио 1963. год. а радни вијек је започео 1964. год. на Безују и провео га у Пиви.Извео је четрдесет четири сјајне генерације ученика који су се по свом таленту и знању издвајали од својих вршњака из других школа.

Батрић је био благородна људска појава, уважена личност у радном колективу и друштву, светионик

људске милости и доброте, саткан од најфинијег људског материјала. Зрачио је темељитошћу и људским магнетизмом, био близак обичном човјеку, био вољен од народа. Родитељи су се грабили да своју дјецу упишу у Батрићево одјељење.

Батрић није личност градио на безличном, вјеровао је у духовну сродност човјечанства, у снагу људског духа. Није волио послушнике ни оне који се прилагођавају зарад материјалних интереса. Своје ученике је надахњивао индивидуалношћу духа, објашњавао им како се побјеђује пролазност, оживљавао им људско и природно. Убједљивошћу и питкошћу казивања обасјавао је своје саговорнике, умιο да саслуша друге, да осјети људску радост и невољу на свим нивоима. Сусрети са њим одисали су љепотом трајања. Стваралачи свијет Батрића Бајовића заокупљење актуелним збивањима свога времена, темељи се на аутентичном поимању стварности, износи на антрополошку раван сликовита запажања о животном и проживљеном, о човјеку и људској обесправљености. Његово стваралаштво је по свом исказу и емоцији сугестивно, духовито и допадљиво.

Отишао је Батрић 2016. године из овоземаљског живота, али ће за увијек остати у срцу пивског народа. За ову прилику издвојили смо неколико његових пјесама из књиге “Ово међу нама”.

(Тексти избор поезије: С. Бајовић)

АУТОБИОГРАФИЈА

Родио се као ратно чедо
У пећини од тврдих стијена
Покривач ми било само небо

Колијевка од хладна камена
Нико ми се није радовао
Када ме је мајка породила
Нити ме је отац кршћавао

Због мене се није чаша пила
Ставили ме у сламу јечмену
А повили у комад покровца
Ни име ми нијесу давали

До наредбе да се врати овца
Прво су ме звали Блебетало
После тога Дерле и Брљало
А четврто кад је записано

Најмање је и оцу требало
Ни јастука нијесам имао
Сем свучене вањеле сукнене
За пешкире нијесам ни знао

Сем рукава ил рите вунене
Највише сам јео јечменице
Испод сача суве раженице
И из земље планинских црњака

И из шуме љутијех дивљака
Пливао сам у јечмен у жити
Купао се у локвина путу
И букову љуљао кориту

И јахао на љескову пруту
Са мном су се играли вјетрови
Шапат траве пјево успаванке
Будили ме бијесни бикови

Забављале јагњеће игранке
За разбијене прстенога
Избрушених кољена и шака
Имао сам лијека свога

Шаку земље из кртичњака
Из шупљег старог савардака
Ноћу сам бројао звијезде
И гледао огањ угарка

На огњишту како блиједи
У сну сам сањао говеда
И бика Рогоњу Божова
Како каиша све из реда

Чопоре дробњачких бикова
Пентрао се уз шкрапе и влаке
Котрљао камен низ точила
Планине су биле моје странке

Свака би ме и сада примила
Завршио сам неку школу
И причао приче ђаку
А мислим о Рогоњу и волу
И срушеном савардаку

Парк природе "Пива"

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com

Парк природе "Пива"